

DRAMATURGI ROMÂNI CONTEMPORANI

de la **A** la **Z**

de ADRIANA POPESCU

**Sidonia
Drăgușanu**

I. Prozatoare, dramaturg.

S-a născut la București la 4 august 1903 și a murit la 3 mai 1971.

Debut literar în 1933 în revista „Reporter”. Colaborează cu publicistică la „Adevărul”, „Cuvîntul liber”, „Bilete de papagal”. A întreținut multă vreme prin revistele-magazin o rubrică de sfaturi pentru tinerele fete, a scris literatură pentru copii, proză cu caracter pedagogic — în colaborare cu Adriana Kiselef și Tania Lovinescu.

Debutul editorial are loc cu romanul *Într-o gară mică*, urmărind, după G. Călinescu, „îndreptarea către o dragoste legitimă a unei bacalaureate”. Cultivă romanul de tip sentimental-educativ prin „Jurnalul Aurorei Serafim” (1957, Editura Tineretului), considerat a fi cea mai bună scriere a autoarei.

În dramaturgie debutează tirziu, în 1957, cu piesa *Seara răspunsurilor*.

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE.

1957, noiembrie — *SEARA RĂSPUNSURILOR*, comedie în trei acte și cinci tablouri.

Studioul actorului de film „C. I. Nottara”. Regia: Gheorghe Georgescu; decoruri: Cristian Ionescu; costume: Doris Jurgea. Cu: Corina Constantinescu, Ludovic Antal, Puica Stănescu, Tatiana Iekel, Val Lefescu, Arcadie Donos, Aurel Cioreanu ș.a.

„...este o piesă scrisă bine. Bine din punct de vedere gramatical, bine din

punct de vedere stilistic, bine din punctul de vedere al replicii, care este sprintenă, promptă și nu rareori spirituală. Sidonia Drăgușanu are de altminteri un fel de vocație a cozeriei, adică are o limbușie plăcută, colorată și feminină, care topește ghețarii, intimidează pe solemni, descumpănește pe snobi și obligă să fii deschis, pentru că pe asemenea ton nu se pot spune niciodată minciuni. (...) Autoarea a vrut să pună totul sub semnul: „așa este în viață”. De aici vin toate însușirile piesei. Și dacă este să vorbim de cusururi, ele vin tot de aici. (...)

De aceea, probabil și conflictul acestei piese este atât de puțin senzațional: o tină ară actriță devine obiectul unor clevetiri, urite ca toate clevetirile. Fata este deznădăduită și cel care sare în apărarea ei este gata să lovească, în furia indignării, un om nevinovat. Nici unul din personaje nu trăiește un sentiment într-adevăr profund. Nici unul din personaje nu se află la marea răscruce. De aceea, răspunsurile pe care trebuie să le dea în seara aceea memorabilă nu sînt răspunsuri cardinale, ci provizorii. Provizorii, adică, pînă la următoarea piesă care va fi construită — am tot dreptul să sper acest lucru — pe un pivot dramatic mai puternic, mai adînc”. (Ecaterina Oproiu — „Teatrul”, nr. 12/1957).

Alte opinii: Vicu Mindra — România liberă, 2 noiembrie 1957.

1961, 19 octombrie — *FIICELE*, piesă în trei acte (cinci tablouri)

Teatrul Național „I. L. Caragiale”, sala Studio. Regia: Al. Finți; decorurile: Al. Brătășanu. Cu: Constantin Bărbulescu, Carmen Stănescu, Tanți Cocea, Coca Andronescu, Draga Olteanu, Emanoil Petruț (Gheorghe Cozorici), Alf. Demetriu, Tina Ionescu, Anca Șahighian, Catița Ispas, Damian Crișmaru.

Piesa s-a mai jucat la Teatrul „V. I. Popa” din Birlad (1977).

„un răspuns în spirit comunist, unei probleme de etică comunistă” (Sidonia Drăgușanu despre piesă în caietul-program al spectacolului de la București) „...încercarea de asezonare la date aparent actuale a formulelor teatrului de bulevard” (Valeriu Răpeanu — „Gazeta literară”, 14 decembrie 1961) „Și triunghiul amoros, și femeia fatală, și bărbatul slab de ȋnger, și mama devotată care își regăsește copiii pierduți, și junele salvator își reafirmă prezența într-o alcătuire cu pretenții de actualitate, care nu justifică prin nimic intențiile declarate ale dramaturgului”. (Dinu Săraru — „Luceafărul”, 15 ianuarie 1962).

Alte opinii: Mihnea Gheorghiu — „Contemporanul”, 17 noiembrie 1961; Margareta Bărbuț — „Scînteia”, 25 februarie 1962; Th. Pracsu — „Cronica”, 21 octombrie 1977.

1964, martie — ZIZI ȘI FORMULA EI DE VIAȚĂ (JOCUL ADEVĂRULUI)

Teatrul „C. I. Nottara”. Regia: Sanda Manu; scenografia: Lidia Radian. Cu: Rodica Sanda Tuțuianu, Maria Gheorghiu-Săniulea, Beatrice Petrescu, Mariana Oprea, Tony Zaharian, Petru Popa, Dodi Caian, Lucian Dinu, Al. Clonaru, Coca Enescu, Niculescu-Cadet, Dorin Moga, Eugenia Bosînceanu și alții.

„Sidonia Drăgușanu polemizează în comedia sa cu o formulă de viață incompatibilă cu normele moralei socialiste. Zizi, eroina centrală a piesei — fără să și-o fi formulat ca atare — are totuși o formulă de viață compusă din suficientă inconștiență, dintr-o perspectivă alterată asupra vieții și a oamenilor, dintr-o vinovată doză de ușurătate, dintr-o totală lipsă de respect pentru propria ei demnitate. (...) E meritul incontestabil al autoarei de a fi sesizat un aspect și o formulă ce se cerea denunțată și pusă în discuția cetății, tocmai fiindcă — statistic vorbind — nu dă ponderea tineretului nostru, ci constituie o excepție, dar o excepție dînuătoare, care cere condamnarea publică. (...) Reeducarea tinereții, pusă în discuția colectivității devine cauza altor fete, vați cunoștințe ale eroinei principale, dar care, crescute la lumina moralei noastre, consideră că e datoria lor primordială să nu treacă indifferente pe lângă Zizi și pe lângă discutabila ei «formulă». Meritul dramaturgului este de a fi realizat o dezbatere, pe o temă cu o încălcătură morală majoră. Lucrarea e scrisă cu vervă, cu un umor tonic și

contagios.” (Aurel Baranga — „Gazeta literară”, 12 martie 1964).

Alte opinii: Radu Popescu — „Magazinelul”, 6 martie 1964; Al. Popovici — „Teatrul” 6/1964.

1965, februarie — ÎNTILNIRE CU ÎNGERUL, comedie dramatică în trei acte (5 tablouri)

Teatrul Național „I. L. Caragiale”. Regia și costumele: Mihai Berechet; scenografia: Gabriela Nazarie. Cu: Geo Barton, Simona Bondoc, Irina Răchițeanu-Șirlianu, Anca Șahighian, Coca Andronescu, Dănuț Tufaru, Draga Olteanu ș.a.

Piesa s-a mai jucat la teatrele din Baia Mare, Pitești, Reșița.

„Cea de-a patra piesă a Sidoniei Drăgușanu ilustrează, ca și lucrările anterioare, un caz intim: condita conjugală a arhitectului Grigore Mirza. Ca și în celelalte lucrări, autoarea pledează aici pentru demnitatea dragostei, pentru sănătatea morală a familiei, pentru consolidarea unei etici noi, superioare, în raporturile dintre bărbat și femeie. Așadar, nu vom avea în Întîlnire cu ȋngerul o înnoire sau o extindere a cîmpului de investigație dramatică, ci numai o schimbare a modalității concrete de investigație, adică a intrigii și a identității sociale a personajelor. (...) Este o retranspunere în culori mai temperate, nu lipsite însă de o tentă ironică, a crizei conjugale care i-a inspirat autoarei atîtea variațiuni în teatru și în publicistică.” (Constantin Paracheviciu — „Contemporanul”, 2 aprilie 1965).

Alte opinii: Radu Popescu — „Magazinelul”, 6 martie 1965; Valerian Sava — „Contemporanul”, 18 martie 1965; Manase Radnev — „Informația Bucureștiului”, 31 martie 1965; M. Djentemirov — „Steagul roșu”, 10 aprilie 1965; Sanda Faur — „Flacăra”, 17/1965; Dinu Săraru — „Scînteia”, 24 mai 1965; Călin Căliman — „Teatrul”, 5/1965; Mircea Braga — „Tribuna”, 2 iunie 1966.

1980, 19 martie — SENTIMENTE ȘI NAFTALINĂ (apărută inițial sub titlul VALSUL) —, comedie antisentimentală Teatrul „Nottara”. Regia: Mihai Berechet; decoruri: Elena Pătrășcanu-Veakis; costume: Lidia Radian; muzica: H. Mălineanu. Cu: Margareta Pogonat, Lucia Mureșan, Val Săndulescu, Marga Barbu, Ion Porsilă, Ioana Crăciunescu, Constantin Brezeanu, Dorin Moga, Lucian Dinu,

„Sentimente și naftalină este o satiră tristă, este o comedie scrișuitoare, anti-sentimentală, în cazul în care sentimentele sînt retrograde, pulverizatoare de personalități, ucigătoare de etică, de forțe. Sentimente și naftalină este o parabolă tristă, parabolă cu «foste trăiri», cu rămășițe modice de mentalități trecute, cu resturi rizibile de «domni, doamne și domnișoare», lume care încearcă, fără rezultat, să facă viabile într-o societate cu alte sensuri, cu alte opțiuni, sensuri de viață de mult apuse. Sentimente și naftalină, această ultimă lucrare a regretatei Sidonia Drăgușanu, este un strigăt stîns în care se simte gîlgițul de ris, o alarmă deloc falsă, pentru false sentimente”. Mihai Berechet — „Sidi...” în caietul-program de la Teatrul „Nottara”, 1980).

„Schema e a Micului infern — însă fără carnația lui” (Valentin Silvestru — „România literară”, 17 aprilie 1980)

„Sentimente și naftalină înaintea mai departe decît toate celelalte, pe linia care a fost singura a întregii opere a autoarei, linia de cercetare și ajutorare a sufletului feminin contemporan și românesc, suflet pe care îl tubea și îl cunoaștea bine, dar în a cărei analiză și asistență nu a ostenit niciodată” (Radu Popescu — „România liberă”, 14 aprilie 1980)

Alte opinii: Ileana Lucaciu — „Săptămîna”, 6 aprilie 1980.

● Seara răspunsurilor. Comedie în 3 acte și 5 tablouri. București, Fondul literar al Scriitorilor din RPR, 1958

● Valsul. Comedie dramatică. „Teatrul”, 5/1970

„...ilustrează ideea că dragostea e o «pacoste» care, deși «consumă prea mult timp», uneori o viață întreagă, nu poate fi înlocuită cu nimic». (A.P. — „Ramuri”, 1/1972).

● Teatru. București, Editura Eminescu, 1971.

Cuprinde: Seara răspunsurilor, Fiecele, Întîlnire cu ingerul, Valsul.

IV. OPINII CRITICE GENERALE (selectiv).

„[Autoarea] urmărește un adevăr activ, un adevăr operant în sensul perfecționării neîncetate a sufletului omenesc, un adevăr cu valoare de influențare și de rodnicie. Într-un cuvînt, un adevăr de ideal. Sensul profund, felul ultim al dramaturgiei Sidoniei Drăgușanu sînt deci de domeniul moralet, ea este o scriitoare morală”. (Radu Popescu, în Caietul-program al spectacolului „Jocul adevărului” de la Teatrul „Nottara”, 1964).

„Teatrul Sidoniei Drăgușanu, de succes în epocă, analizează raporturile din viața de familie, năzuind, fără ostentație și ocolînd cu grijă didacticismul, mai buna lor așezare, pe temeiul respectării unor comandamente etice”. (A.P. [Al. Piru] — „Ramuri”, 1/1972).

(Continuare de la p. 51)
voinic și merele de aur, după Petre Ispirescu, versiunea scenică și regia de Constantin Brehnescu, Prinț și cerșetor, dramatizare de Ștefan Oprea după Mark Twain, regia Natalia Dănilă și Constantin Brehnescu, Aventură în codru de Pavel Grym, regia Constantin Brehnescu și — în premieră abso-

lută — Călușul năzdrăvan de Gabriela Popescu și Val Moldoveanu, regia Constantin Brehnescu, iar la Teatrul Național — Homo Faber de Max Frisch (regia Cristina Ioviță) și Melodie varșoviană de Leonid Zorin (regia Ion Minzatu). Urmează un simpozion dedicat aniversării a 65 de ani de la fîurirea Partidului Comu-

nist Român, cu tema „Teatrul — mijloc de educare și formare a generațiilor tinere în spiritul idealurilor de pace și progres ale epocii socialiste”, la care iau cuvîntul Natalia Dănilă, directoarea Teatrului pentru copii și tineret, Theodor Mănescu, Margareta Bărbuță, Sorana Coroamă Stanca și subsemnatul.